



Scholen voelen zich tekort gedaan met dooddoeners

# ‘Handreiking belediging voor het onderwijs’

Het ministerie van Onderwijs heeft onlangs een handreiking gepubliceerd om het lerarentekort te verminderen: een achttien pagina's tellende folder met daarin allerlei tips om de schaarste in het primair onderwijs aan te pakken. Fijn, zeggen sommigen, blij dat scholen nu eindelijk weten welke noodoplossingen nu wel en niet mogen. Anderen zien de handreiking eerder als een brevet van onvermogen van de minister en zijn ambtenaren. 'Er staat niets in wat scholen niet al duizend keer hebben bedacht.'

**E**en groot fan van cabaretier Kees van Amstel, 'de druktemaker' van het programma *De Nieuws BV* op Radio 1, wil Rien Spies zich niet per se noemen. Maar toen de bestuurder van de Stichting Agora (25 scholen voor bijzonder primair onderwijs in de Zaanstreek) in de auto diens column over de *Handreiking Lerarentekort Primair Onderwijs* hoorde, kon hij niet anders dan het roerend met hem eens zijn. Van Amstel trok de vergelijking met een doos Merci. 'Een cadeau dat

zegt: oké, ik moest je iets geven, maar ik had geen enkele zin om mij in jou te verdiepen.' 'Sint Arie Slob en zijn ambtenaren-Pieten' hadden volgens de columnist net zo'n cadeau voor het onderwijs. 'Geen beloftes van meer geld of werkverlichting. Zelfs geen erkenning van de vele structurele fouten die de afgelopen jaren gemaakt zijn in het onderwijs. Maar slechts een verzameling adviezen over wat te doen wanneer een school écht te weinig leerkrachten heeft. En dan ook nog die van het kaliber als "heeft u

**In de handreiking staat ook de suggestie om academici, vakleerkrachten of bevoegde kunstenaars voor de klas te zetten.**

het koud, doe een jas aan". Kortom, een kleurrijk folderdje met dooddoeners en nikserige aanbevelingen.'

### **GEEN BENUL**

Spies had het zelf niet beter kunnen verwoorden. Of misschien toch: hij ziet de handreiking als een regelrechte belediging voor het onderwijs, een klap in het gezicht. 'Ik vraag mij serieus af welke "knappe koppen" op OCW deze folder hebben opgesteld. Want hoewel kek vormgegeven, doet de inhoud vermoeden dat ze geen benul hebben van wat er daadwerkelijk gaande is op duizenden scholen in het land.'

En dat terwijl Spies nog zo uitkeek naar de handreiking. Binnen een half uur na ontvangst had hij het hele ding van kaft tot kaft doorgelezen. Dat er geen wereldschokkende oplossingen in zouden staan, had hij stiekem al wel verwacht. 'Maar ik hoopte op z'n minst dat de problemen niet weer gebagatelliseerd zouden worden. En dat doet het ministerie met dit schrijven volledig,' stelt hij. 'Alsof we niet zelf kunnen bedenken dat je bij ziekte een tussendeur kunt open schuiven om zo niet één, maar twee klassen les te geven. Alles wat in de folder staat opgesomd, hebben schoolbesturen al duizend keer bedacht.'

### **GEZAMENLIJKE POOL**

Ook voorzitter Ingrid van Doesburg van Primovpr, de koepel voor openbare basisscholen op Voorne-Putten, las er weinig nieuws in. Net als in de Zaanstreek kampen ook leraren in de gemeente Nissewaard (Spijkenisse, Hellevoetsluis, Brielle en Westvoorne) met een hoge werkdruk. Daarnaast kampt het

Zuid-Hollandse eiland, onder meer vanwege de vergrijzing, met een groot tekort aan leerkrachten. Invallers zijn lastig te vinden. De verwachting is dat er medio 2022 een tekort is van 43 fte.

In de hoop het tij te keren, hebben scholen op Voorne-Putten een gezamenlijke pool van invallers in het leven geroepen. Van Doesburg: 'Het lerarentekort is een van onze grootste zorgen. Wij hebben daarom als samenwerkende besturen al geruime tijd geleden besloten dat we geloven in samenwerking in plaats van concurrentie om de problemen in het onderwijs het hoofd te bieden.' En dus werken de scholen inmiddels ook op andere vlakken samen. Bijvoorbeeld door het gezamenlijk aanbieden van zij-instroomtrajecten. Of door samen te onderzoeken wat er nodig is om parttimers te verleiden meer uren te gaan maken.

### **WASSEN NEUS**

Kortom, stappen die al heel wat verder gaan dan wat de overheid nu suggereert in deze hand-out, wat feitelijk slechts een opsomming van alle noodmaatregelen is, aldus Van Doesburg. 'Mooi dat deze nu gebundeld zijn in een handzaam boekje. Maar veel meer dan dat is het ook niet. Jammer vond ik wel dat het ministerie relatief veel nadruk legde op de inzet van onbevoegde leerkrachten voor de klas. Als noodoplossing kun je soms niet anders, maar je doet de kwaliteit van het onderwijs geen dienst om dit zo expliciet te benoemen.'

Even terug naar de eigenlijke inhoud van de handreiking. Deze stelt onder meer dat leerlingen in de eerste vier schooljaren minimaal 3.520 uren onderwijs krijgen. In de laatste vier jaren zijn dat er minimaal 3.760. Uitgangspunt hierbij is een vijfdaagse schoolweek, al mogen voor de groepen 3 tot en met 8 per schooljaar maximaal zeven schoolweken van vier dagen worden ingeroosterd. Met andere woorden, de veelbesproken vierdaagse schoolweek is dus een optie. Al ziet Van Doesburg, wier organisatie vorig jaar al openlijk zinspeelde op deze noodmaatregel, het grotendeels als een wassen neus. 'Als je reguliere excursies en studiedagen hierbij optelt, kom je al gauw aan die zeven weken. En dan heb je nog geen zieke leerkracht vervangen.'

### **WEINIG GEHOLPEN**

Ook Spies' Stichting Agora die, in samenwerking met Zaan Primair, bestaande uit 28 scholen voor openbaar basisonderwijs, onlangs het nieuws haalde met de aankondiging om bij hoge nood over te gaan op een vierdaagse schoolweek, is weinig geholpen met die zeven toegestane weken. 'Er is geen school die kinderen graag naar huis stuurt. Ook weten we allemaal dat de wettelijke verplichte onderwijstijd voor leerlingen over acht schooljaren minimaal 7.520 uur moet zijn. Maar als je zo'n vierdaagse schoolweek vaak moet inzetten, haal je die grens dus niet.'

## **Lerarentekort? Waar gaat het CNV Onderwijs om?**

- **Het gaat om kinderen die recht hebben op goed onderwijs. Wij keren hen de rug niet toe.**
- **Het gaat om leraren, schoolleiders en onderwijs-assistenten die elke dag het vuur uit hun sloffen lopen.**
- **Leraar zijn is een vak. Wij zijn tegen onbevoegden voor de klas. We laten het vak niet uithollen. Voor ons staat kwaliteit van onderwijs bovenaan!**
- **Als er tijdelijk onbevoegden bijspringen om een leraar te vervangen, noem het dan opvang.**
- **Als iemand de oplossing voor het lerarentekort wist, hadden we het al lang gehoord. Daarom blijven wij hierover in gesprek.**

**'Er is geen school die kinderen graag naar huis stuurt.'**



Of Spies ónder deze norm komt? 'Nu nog niet, omdat we vooralsnog altijd een andere noodmaatregel konden treffen. Directeuren, ib'ers, onderwijsassistenten en zelfs conciërges; ze hebben bij hoge nood allemaal al eens een klas moeten overnemen. Vanaf de zomer tot maandag 12 oktober is dat exact 51 keer gebeurd. Ook hebben we in dezelfde periode achtmaal een klas verdeeld. Blikken we terug van januari tot nu, dan hebben onze scholen in totaal 500 verschillende soorten maatregelen getroffen om tekorten op te vangen. Zo'n vierdaagse schoolweek is echt het laatste redmiddel, dat we pas inzetten als

alle andere opties zijn opgedroogd.'

### **KUNSTENAAR**

De eveneens in de handreiking genoemde suggestie om academici, vakleerkrachten of bevoegde kunstenaars voor de klas te zetten, vindt Spies daarentegen in principe geen verkeerde. 'Al kan dat alleen als je daar als school eerder al in hebt geïnvesteerd. Morgen vanuit het niets een kunstenaar inhuren om een klei-les te verzorgen, gaat ook niet. Maar dergelijke tussenvormen bieden wel perspectief voor de toekomst. We denken soms nog teveel in klassen met een gekwalificeerde juf of meester aan het roer. Terwijl juist deze tussenvormen, waarbij leerkrachten structureel worden bijgestaan door vakkrachten of onderwijsassistenten, overbelaste leraren net dat beetje ademruimte zouden kunnen geven om bij te springen in klassen waar op dat moment geen leerkracht voor handen is.'

### **MOREEL APPÈL**

Daarnaast heeft hij ook nog een andere tip: stop met uitzendbureaus die leerkrachten 'wegkopen' en daardoor de markt nog verder verstoren. Spies: 'Uitzendbureaus maken misbruik van de schaarste door leerkrachten hogere salarissen en bijvoorbeeld een auto, of zelfs een huis te beloven. Scholen kunnen "daar niet tegenop" en dat terwijl er nog steeds hard wordt gezocht naar collega's voor het nieuwe jaar. Een leraar die via het uitzendbureau werkt, kost een school bovendien 30 tot 50 procent meer dan een docent die bij de school in dienst is.' Afgelopen donderdag dienden de Stichting Agora en Zaan Primair een moreel appèl in tijdens de algemene ledenvergadering van de PO-Raad om deze nog altijd groeiende trend een halt toe te roepen. ■

## ***Kansen voor het oprapen***

Scholen doen al maanden hun stinkende best, maar CNV Onderwijs constateert ook dat:

- De vacatures op scholen niet met UWV worden gedeeld, terwijl in die kaartenbakken 3.000 bevoegde leraren zitten zonder werk. Dus moeten we zorgen dat deze systemen worden gekoppeld en deze mensen begeleiding krijgen om terug te keren. Dat willen wij regelen. Daarom zitten wij aan tafel.
- Invallers die dat willen, nog geen vaste contracten krijgen. Dat kunnen wij niet zelf regelen. Daarom zitten wij aan tafel.
- In de regio knelpunten bestaan, zoals parkeer – en huurbeleid gemeente, samenwerking tussen scholen en lerarenopleidingen, etc. Dit kan en moet beter. Daarom zitten we aan tafel.
- Regio's aan zet zijn. CNV Onderwijs zit aan tafel om signalen van onze leden door te geven en input/ideeën/suggesties te bespreken aan landelijke of regionale tafels.

**Voor CNV Onderwijs staat kwaliteit van onderwijs bovenaan!  
Dus samen de schouders eronder.**